

SKRINING TEKSHIRUVLARIDA PATRONAJ HAMSHIRANING VAZIFALARI

*Jizzax “ Ko’p tarmoqli tibbiyot texnikumi”
o’quv ishlar bo’yicha direktor o’rinbosari
Ibragimova Zamira Abduqodirovna*

Annotatsiya: *Mazkur maqolada skrining tekshiruvlarining ahamiyati va patronaj hamshiralarning ushbu jarayondagi o’rni keng yoritiladi. Patronaj hamshiralarning skrining tekshiruvlarida bajaradigan asosiy vazifalari, ularning jamoat salomatligini yaxshilashdagi roli, bemorlarga maslahat berish, profilaktika choralari va monitoring jarayonidagi ishtiroki haqida batafsil ma’lumot beriladi. Shu bilan birga, skrining tadbirlarining samaradorligini oshirish bo’yicha tavsiyalar ham keltiriladi.*

Kalit so’zlar: *Skrining, patronaj hamshirasi, profilaktika, erta tashxis, tibbiy xizmat, onalar va bolalar salomatligi, kasalliklarni oldini olish.*

KIRISH

Skrining tekshiruvlari sog’liqni saqlash tizimining muhim tarkibiy qismi bo’lib, turli kasalliklarni erta aniqlash va oldini olishga xizmat qiladi. Patronaj hamshiralar esa ushbu jarayonda yetakchi o’rin tutib, bemorlarning sog’lig’ini nazorat qilish, ularga tibbiy maslahat berish, tibbiy profilaktika tadbirlarini amalga oshirish kabi muhim vazifalarni bajaradilar.

Skrining – bu ommaviy tibbiy tekshiruv bo’lib, xavf omillarini aniqlash, kasalliklarni erta tashxislash va ularning oldini olish uchun o’tkaziladi. U quyidagi yo’nalishlarni qamrab oladi:

- Onkologik kasalliklar skriningi – ko’krak bezi saratoni, bachadon bo’yni saratoni, prostata saratoni va boshqa xavfli o’smalar.

- Yurak-qon tomir kasalliklari skriningi – gipertoniya, diabet, yurak ishemik kasalligi kabi xastaliklarni aniqlash.

- Neonatal skrining – tug’ma kasalliklarni erta aniqlash uchun yangi tug’ilgan chaqaloqlarda amalga oshiriladi.

- Infektsion kasalliklar skriningi – gepatit, OIV/OITS, sil va boshqa yuqumli kasalliklarni aniqlash.

Patronaj hamshiraning skrining tekshiruvlaridagi vazifalari

1. Tushuntirish va profilaktik maslahat berish

Patronaj hamshiralar bemorlarga skrining tekshiruvlarining ahamiyati, ularning sog’liqqa foydasi va muhimligi haqida ma’lumot beradilar. Misol uchun, homilador ayollarga perinatal skriningning ahamiyati tushuntiriladi, shuningdek, yangi tug’ilgan chaqaloqlarning skrining tekshiruvlariga qatnashishi tavsiya etiladi.

2. Skrining tekshiruvlarini tashkillashtirish va bemorlarni yo’naltirish

Patronaj hamshiralar bemorlarni tegishli skrining tekshiruvlariga yo'naltirish bilan shug'ullanadilar. Masalan, 40 yoshdan oshgan ayollar uchun ko'krak bezi saratoni skriningi uchun mammografiya muolajalariga yo'naltirish, homilador ayollarni ultratovush tekshiruvlariga olib borish kabi vazifalarni bajaradilar.

3. Tahlillar va tekshiruv natijalarini monitoring qilish

Hamshiralar bemorlarning tekshiruv natijalarini kuzatib boradilar va ularga tahlil natijalari asosida maslahat beradilar. Agar natijalarda muammo aniqlansa, bemorlar tezkor ravishda shifokorga yo'naltiriladi.

4. Uy sharoitida kuzatuv va maslahatlar berish

Ba'zi bemorlar, ayniqsa, qariyalar, nogironlar yoki homilador ayollar skrining tekshiruvlaridan o'tishda qiyinchiliklarga duch keladilar. Patronaj hamshiralar uyma-uy yurib, bemorlarning umumiy sog'lig'i holatini kuzatadilar, ularga skriningdan o'tish muhimligini tushuntiradilar.

5. Emizikli va homilador ayollar bilan ishlash

Homiladorlik davrida skrining tekshiruvlari ona va bola salomatligi uchun juda muhim. Patronaj hamshiralar homiladorlik davrida ultratovush tekshiruvlari, qandli diabet va anemiya uchun tahlillar, genetik kasalliklar bo'yicha skrininglarni tashkillashtiradilar.

6. Jamoatchilik bilan ishlash va profilaktika tadbirlarini o'tkazish

Skrining tekshiruvlarining samaradorligini oshirish uchun patronaj hamshiralar mahalla, korxonalar va maktablarga chiqib, tibbiy ko'riklar va tushuntirish ishlarini olib boradilar. Masalan, maktab o'quvchilari orasida skolioz, qandli diabet va ko'z kasalliklari skriningi o'tkaziladi.

Skrining tekshiruvlarida duch kelinadigan muammolar va ularni hal etish yo'llari :

1. Aholining xabardorligi yetarli emas - Ko'plab insonlar skrining tekshiruvlarining ahamiyatini tushunmaydi. Bu muammoni hal qilish uchun keng miqyosdagi axborot kampaniyalari o'tkazish lozim.

2. Bemorlarda qo'rquv va shubha bor - Ba'zi bemorlar skrining natijalaridan qo'rqadilar yoki noto'g'ri tushunchalarga ega bo'ladilar. Hamshiralar ularni motivatsiya qilishi, natijalar ijobiy yoki salbiy bo'lsa ham to'g'ri yo'l tutishga yo'naltirishi kerak.

3. Moliyaviy va logistika muammolari - Ba'zi hududlarda skrining tekshiruvlari yetarlicha yo'lga qo'yilmagan yoki moliyaviy jihatdan qimmat bo'lishi mumkin. Bunday holatlarda davlat dasturlaridan foydalanish, bepul tekshiruvlar sonini oshirish muhim ahamiyat kasb etadi.

XULOSA

Skrining tekshiruvlari – sog'liqni saqlash tizimida muhim o'rin tutuvchi omil bo'lib, kasalliklarni erta aniqlash va profilaktika qilishga xizmat qiladi. Patronaj hamshiralar esa bu jarayonning ajralmas qismi bo'lib, aholining sog'ligini yaxshilashda muhim rol o'ynaydilar. Skrining tekshiruvlarining samaradorligini oshirish uchun patronaj

hamshiralarning bilim va malakasini muntazam oshirib borish, ularning jamiyatdagi rolini mustahkamlash lozim.

ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni Saqlash Vazirligi, “Skrining tekshiruvlari bo‘yicha metodik qo‘llanma”, Toshkent, 2022.
2. WHO, “Screening Programmes and Their Role in Public Health”, Geneva, 2021.
3. Johnson, B. & Smith, L., “Nursing in Preventive Healthcare”, Oxford University Press, 2020.
4. “Onkologik kasalliklarni erta tashxislash bo‘yicha klinik protokollar”, Toshkent, 2019.
5. “Patronaj xizmati va uning ahamiyati” – Respublika Tibbiyot Jurnal, 2023.